

Pred pogajanj za pogajanja

Po atlantski ponudbi za začetek pogajanj na ravni zunanjih ministrov in po Gromikovem odgovoru z drugim predlogom

Ves prejšnji teden so bile oči sveta uprte v Pariz, kjer so predsedniki in obrambni ministri atlantskih držav razpravljali o svojih bodočih ukrepih. Ves svet se je spraševal, ali bodo ti ukrepi zahodnega bloka poslabšali ali izboljšali neugodni razvoj sedanjega mednarodnega položaja. Danes so ti ukrepi znani in zato lahko vsaj poskušamo odgovoriti na to vprašanje. Nanj pa odgovorimo lahko, če najprej povemo, da se je mednarodni položaj poslabšal, ker je zahodni blok ugotovil, da se je ravnotežje z vzhodnim blokom spremenilo na škodo Zahoda tedaj, ko so iz Moskve sporočili, da jim je uspelo izdelati medcelinske balistične izstrelke, kakršnih v ZDA še nimajo, in potem ko so sovjetski znanstveniki izstrelili kar dva Zemljina satelita in s tem prehiteli ameriške. Zahodni blok je izgubil tako na ugledu in na privlačnosti, njegovi manjši pripadniki so začeli dvomiti v ameriško vodstvo, oborožitev in sposobnost.

Ali se je v tem pogledu po pariški konferenci kaj spremenilo? Ne. Sovjetska premoč je ostala nedotaknjena, kar pomeni, da so z ameriškega zahodnega blokovskega stališča ostali vsi prejšnji vzroki za neugoden razvoj mednarodnega položaja, ker teh vzrokov konferenca niti ni mogla odstraniti. To se je vedelo že prej in zato je bil glavni namen konference obnova zaupanja atlantskih držav. Ali se je morda v tem oziru položaj kaj izboljšal? Tudi na to moramo odgovoriti negativno, ker so vzroki nezaupanja ostali isti.

Toda zgodilo se je nekaj drugega. Namesto okrepitev atlantskega pakta in njegove spremembe v mnogo bolj strnjeno skupnost, o kateri je ob začetku konference govoril Eisenhower, kar so hoteli doseči v prvi vrsti Dulles in njegovi pristaji z atomsko oborožitvijo Zahodne Evrope, zlasti pa z oporišči za svoje atomske rakete, je konferenca morala upoštevati zahteve tistih držav, ki so se prepričale, da s takšno okrepitevjo ne bo odstranjena nevarnost in se ne bo zmanjšala mednarodna varnost. Te države — predvsem Norveška in Danska — so zahtevale namesto atomske oborožitve — pogajanja s Sovjetsko zvezo, ki jih je ponudil vsem državam skupaj in se vsaki posebej v svojih stvilnih pismih Bulganin. Dulles je moral pristati, toda hkrati se ni hotel odreci oborožitvi.

Tako sta bila rezultat konference dva glavna sklepa: prvi o pogajanjih za razorožitev in drugi o atomski oborožitvi. S prvim se konkretno predlaga sestanek na ravni zunanjih ministrov, drugi sklep pa je le »nacelne« narave. Zato je tudi razlika med njima velika: za prvim sklepom — ne glede na to, ali se bodo pogajali zunanji ministri ali kdo drug — so iskreno vse tiste atlantske države, ki so pogajanja predlagale in z njimi skupaj vse javno mnenje na svetu. Za nadaljevanje oboroževanja pa so le osamljeni Dulles in njegovi pristaji, ki jim še ni jasno, da se danes s silo ne morejo reševati sporna vprašanja, ker bi to pomenilo uničenje sveta.

Rezultat konference so torej »pogajanja s položaja sil«. In to ni dobro. To je slabo. Zato ni čudno, da je celo Bevan, angleški laburistični zunanji minister v senci, s takim izidom nezadovoljen. Kako naj torej pričakujemo, da se bodo zanje navduševali v Sovjetski zve-

zi, kjer vemo, da premnogokrat presojajo možnost reševanja mednarodnih vprašanj s svojega vzhodnega, toda prav tako blokovskega stališča. In prav v tem je nesreča. Da bi se odstranila sedanja naraščajoča napetost, bi morali vsa ta vprašanja reševati izven blokovskih vidikov. Po najnovjšem sovjetskem odgovoru na pariško ponudbo, o katerem poročajo prav danes iz Moskve, pa se zdi, da do tega ne bo tako kmalu prišlo. Ugotoviti moramo, da voditelji obeh blokov ostajajo tudi po pariški konferenci v bistvu na svojih starih pozicijah.

Toda važno je, da sta se oba bloka sedaj vendarle izrekla za pogajanja. Danes lahko rečemo samo to, da se pravzaprav začena pogajanja o načinu pogajanj.

Seveda se ne smemo čuditi, da so šle, gredo in da se bodo tudi v bodoče stvari okrog razorožitev razvijale zelo počasi. Predvsem gre tu za zaupanje med državami, ki ga je zelo težko doseči. Toda ne gledajmo na to, gre tudi za ogromne gospodarske interese. O tem nam dajejo vsaj približno sliko naslednje številke: Celotna zunanja trgovina se čeni na okrog 85 do 90 milijard dolarjev letno in to številko navajamo, da bi lahko videli, kako velik je pomen oboroževanja v svetovnem gospodarstvu. Po nekaterih preračunih v OZN pred nekaj leti so znašali stroški za vojske posameznih držav samo v zahodnih državah okrog 80 milijard dolarjev letno. Samo ZDA trošijo 45 milijard letno. V Sovjetski zvezi in na Kitajskem pa tudi približno toliko. To so bajne vsote, ki jih zve oboroževanje. To pa pomeni, da je oborožitev mnogo bolj važna gospodarska kategorija kot celotna mednarodna trgovinska izmenjava in izvoz kapitala v obliki blaga. Če bi se nenadoma prenehalo trošiti za oboroževanje, bi bil gospodarski učinek tako daljnosežen, kakršni bi bil, če bi se nenadoma prenehala med državami vsa blagovna izmenjava.

Toda če pomislimo, kaj bi po drugi strani pomenilo, če bi se tako ogromna sredstva, ki se sedaj trošijo za oboroževanje, uporabljala za razvoj gospodarsko nerazvitih držav, potem mora biti vsakomur jasno, da se izplača sleherni trud za dosego razorožitve. Izplača se torej tudi potrpežljivo čakati.

MOSKVA, 21. — Na današnji zaključni seji devetega zasedanja vrhovnega sovjeta ZSSR je sovjetski zunanji minister Gromiko v zvezi s sovjetskim stališčem glede razorožitve med drugim izjavil: »Sovjetska vlada predlaga sklicanje posebnega zasedanja OZN, ali pa mednarodne konference o razorožitvi. Konferenca na najvišji ravni med predstavniki kapitalističnih in socialističnih držav bi pri- spela, kakor je sovjetska vlada že prej izjavila, k pozitivni rešitvi teh nujnih vprašanj.«

Okrogla miza v palači Chailot, kjer je bila skoro ves prejšnji teden konferenca predsednikov, zunanjih, obrambnih in zakladnih ministrov petnajstih držav atlantskega pakta. Na levi vidimo poleg predsednika ZDA Eisenhowerja, pred. vlade Vel. Britanije Mac Millana in tajnika pakta Spaaka, ki je belgijski zunanji minister; dalje na desno so predsedniki vlad: Luksemburga Beck, povsem na desni v profilu Francoz Gaillard, na njegovi levi zahodnonemški kancler 83-letni Adenauer, dalje levo Danec Hanssen, medtem ko predsednika italijanske vlade ni videti, ker ga prekriva neki, za njim sedeči minister. V ozadju vidite tribuno za fotoreportarje in televizijske snemalce pod ogromnim globusom

Odgovor sovjetske vlade na sklepe in predloge NATO

ZSSR predlaga posebno zasedanje OZN ali pa konferenco na najvišji ravni

Gromiko in Hruščev ponavljata dosedanje predloge Bulganina in poljski predlog ter opozarjata, da bo SZ na sklep o raketnih oporiščih odgovorila s primernimi ukrepi - Italija bi kršila suverenost svojih sosedov, če bi uporabljala izstrelke proti SZ - Poziv ZDA, naj priznajo sedanje stanje v svetu

MOSKVA, 21. — Na današnji zaključni seji devetega zasedanja vrhovnega sovjeta ZSSR je sovjetski zunanji minister Gromiko v zvezi s sovjetskim stališčem glede razorožitve med drugim izjavil: »Sovjetska vlada predlaga sklicanje posebnega zasedanja OZN, ali pa mednarodne konference o razorožitvi. Konferenca

na najvišji ravni med predstavniki kapitalističnih in socialističnih držav bi pri- spela, kakor je sovjetska vlada že prej izjavila, k pozitivni rešitvi teh nujnih vprašanj.«

Vrhovni sovjet pa je soglasno sprejel resolucijo, ki se glasi: »Vrhovni sovjet v celoti odobrava zunanjo politiko sovjetske vlade; odobrava predloge, ki jih vsebujejo Bulganinova pisma, in noto sovjetske vlade državam članicam OZN.«

Vrhovni sovjet ZSSR predlaga:

1. Države, ki razpolagajo z atomskim in vodikovim orožjem — ZSSR, ZDA in Velika Britanija — se obvezujejo, da ne bodo uporabljale tega orožja.

2. Če vlade so sporazumne, da bodo ustavile proizvodnjo atomskih in vodikovim orožjem od 1. januarja prihodnjega leta.

3. Omenjene vlade so sporazumne, da ne bodo postavile zalog atomskega in vodikovega orožja na ozemlju obeh Nemčij. Sprejemajo tudi predloge Poljske, CSR in Vzhodne Nemčije, ki predvidevajo ustanovitev razorožitenega področja, ki bi ga sestavljalo ozemlje teh treh držav.

4. Znanoto bodo znižale efektivno število svojega vojskovanja.

5. Sklene naj se nenapadalni pakt med državami članicami NATO in članicami varšavskega pakta.

6. Sklene naj se sporazum, ki naj določa, da se ne bo sprejel noben ukrep proti neodvisnosti držav Srednjega vzhoda in da se ne bo uporabila sila na tem delu sveta.

7. Naj se ustavi vojna propaganda ter naj se razvije trgovinska in kulturna izmenjava.

Resolucija pravi dalje: »Vrhovni sovjet je prepričan, da bi osebni sestanek med voditelji velikih držav in njihova medsebojna diskusija o najnujnejših mednarodnih vprašanjih prispevala, da se najde pot za zmanjšanje mednarodne napetosti v odnosih med drž-

avami in za okrepitev medsebojnega razumevanja.«

Vrhovni sovjet poziva dalje vlado, naj prouči vprašanje nadaljnega zmanjšanja števila sovjetskih oboroženih sil; etoda dokler ne bo mednarodnega sporazuma o razorožitvi, jo poziva, naj obdrži sedanje sovjetske sile in oborožitev na primerni višini in naj v celoti šteti obrambne interese ZSSR.«

»Vrhovni sovjet ZSSR pričakuje, da bodo ZDA, Velika Britanija in Francija pripravile s svoje strani korake za zmanjšanje svojih oboroženih sil in na ta način prispevale k pravi mednarodni varnosti.«

Na današnji seji je prvi govoril zunanji minister Gromiko. Izjavil je, da je sovjetska vlada zelo zaskrbljena, ker kljub naporom SZ ni bilo mogoče se najti praktične rešitve o razorožitvi. Obtožil je zahodne države, da povezujejo razorožitveno vprašanje s političnimi vprašanji, ki nimajo s tem nobene zveze. »ZDA in Velika Britanija se posebej, je dejal minister, trdijo, da iščejo rešitev razorožitvenega vprašanja, dejansko pa hočejo prisiliti svoje zaveznike NATO, da vedno bolj povečajo svoje izdatke za oboroževanje in število svojih oboroženih sil.«

Zatem je Gromiko dejal, da je naloga zahodnih politikov poskrbeti, da vprašanje razorožitve ne bo predmet diplomatskega mešetarnjenja. Dodal je, da Sovjetska zveza ugodno gleda na zdravo oceno položaja, ki sta ga podala na zasedanju NATO predsednika norveške in danske vlade.

Gromiko je dalje dejal, da se ZDA in Velika Britanija ne morejo razorožiti in se sprašujejo, čemu naj bi to napravile, ker so močne. »Toda zadnji znanstveni in tehnični uspehi Sovjetske zve-

ze so razblijili njih iluzije o nadmoči. Pariško zasedanje NATO ni doseglo učinkov, ki so jih pričakovali njegov organizatorji, in udeleženci so bili prisiljeni razpravljati o vprašanjih, ki jih je načel Bulganin v svojih pismih. Sovjetska zveza je s tem bila udeležena, kot nevidna, na zasedanju NATO.«

Nato je Gromiko poudaril, da je edini izhod iz slepe ulice medsebojno zaupanje in medsebojni razgovori na podlagi poštenja in zaupanja. Ponovil je vse predloge, ki jih Bulganin omenja v svojih pismih, ter je poudaril tudi poljski predlog za brezatomsko področje v Srednji Evropi.

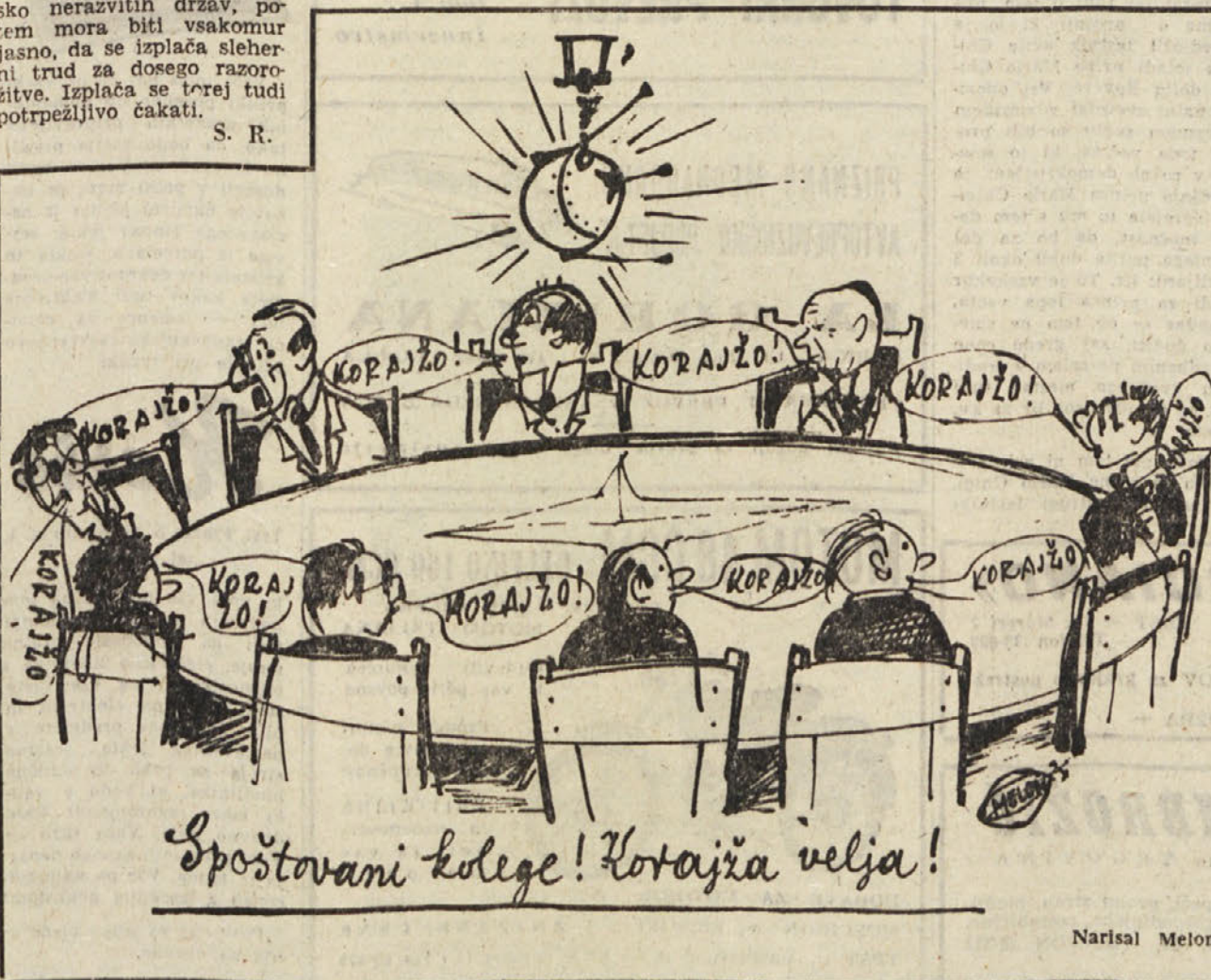
»Ni težko uganiti, je nato dejal Gromiko, kaj bi se zgodilo, če bi začeli pogajanja na podlagi pogojev, ki ne bi privedli do nobene rešitve razorožitvenega vprašanja. Lahko sami presodite, kakšni rezultati se lahko pričakujejo od sestanka zunanjih ministrov na podlagi teh pogojev.«

Govoril je dalje o sovjetskem predlogu za ustanovitev razorožitenega odbora, v katerem naj bi bile vse članice OZN, in dejal, da ta korak steer ne bi rešil razorožitvenega vprašanja, toda spravi bi ga z mrtve točke. Ponovil je tudi predlog za sklenitev nenapadnega pakta med zahodnimi in vzhodnimi državami.

Za Gromikom je govoril »Nikita Hruščev, ki je ponovil predlog za konferenco na najvišji ravni med predsedniki vlad socialističnih in kapitalističnih držav za rešitev vseh vprašanj, ki zaskrbijo človeštvo in med temi tudi razorožitveno vprašanje.

Dejal je, da bi sporazum med ZDA in SZ bil velike važnosti za mir. Da se doseže ta sporazum, pa se je treba izogniti razpravljanju o vprašanjih, ki se tičejo ideoloških naspotij. Poleg tega pa je treba priznati sedanje stanje.

Hruščev je zanikal, da je bil na ženevski konferenci dosežen sporazum o nemškem vprašanju. Dejal je, da so se v Ženevi sporazumeli o rešitvi nemškega vprašanja in združitvi Nemčije v svobodni volitvami ob upoštevanju interesov nemškega ljudstva in evropske varnosti. Toda nemška delegacija je vztrajala, naj vprašanje rešijo Nemci sami. Pozval je nato ZDA, naj opustijo svojo politiko, ki temelji na nabelu splošnega miru. Pozval je ZDA, naj skupno priznajo sedanje stanje v svetu in sedanje razmerje med socialističnim in kapitalističnim sistemom ter naj skušajo rešiti preča vprašanja na mirnem način. Dejal je, da bi jedrsko orožje v Zahodni Nemčiji ogrozilo mir. V primeru vojne pa bi Evropa utrpela hudo škodo.

Spoštovani kolege! Korajža velja!

Narisai Melon

Aktualni portreti

SUKARNO bo moral začasno odloži svoje predsedniško mesto...

GOSPA DULLES je spremljala svojega moža ministra ZDA Fosterja...

YUL BRINNER ni ni znan le po svoji značilni, pa čeprav sramežljivi pesni, ampak predvsem kot zelo dober filmski igralec...

KANCLER ADENAUER se zdi, da s svojim pristom preposostjo opozarja Zapad pred ekonomsko nevarnostjo...

GOSPA MELAS IN GOSPA PINEAU ki ju vidimo na gornji sliki, sta v času pariške konferenca...

Secem dni v svetu

In kaj sedaj?

«Nevidni udeleženci na pariški konferenci NATO, ki smo ga omenili preteklo nedeljo, je, kakor se je predvidevalo, imel važno vlogo med razgovori...»

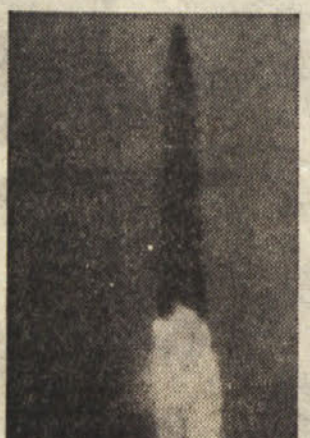

Kurdistan v Perziji je nekaj zaporednih potresnih sunkov skoraj povsem opustošilo. Po približnih podatkih je bilo pri tem nad 2000 mrtvih.

«Kakor so ga v Washingtonu in Londonu že prej določili, pač pa je moral Dulles, čeprav nerad, upoštevati razpoloženje svojih zaveznikov...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«V prvih povojnih letih in vse do pred dvema letoma je bila v Rimu gradbena dejavnost nenavadno živa...»

ČE BODO «PRIMERU» VILE CHIGI SLEDILI ŠE DRUGI PODOBNI

Milijardne špekulacije lahko oropajo Rim najlepših parkov

Ker je cena gradbiščem v središču mesta tudi po 80 tisoč lir za kv. m, skušajo lastniki vil, ki jih obdajajo parki, svoje parke pozidati, čeprav so ti pod zaščito

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«V prvih povojnih letih in vse do pred dvema letoma je bila v Rimu gradbena dejavnost nenavadno živa...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«V prvih povojnih letih in vse do pred dvema letoma je bila v Rimu gradbena dejavnost nenavadno živa...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

«Kaj čudne vesti prihajajo zadnje čase iz Rima. Ne mislimo pri tem na vesti v zvezi s političnimi dogodki...»

ALI VEŠ...

— da ima ENDIMEA (Državna ustanova za razdeljevanje zaveznikovih zalog) sedaj v zalogi za nad 20 milijonov lir zaloge...

— da so v Champarnu, v Tajlandiji, odprli novo tovarno ribje moke, ki je zlasti bogata s proteini...

— da je francoski profesor Claude Schaefer s svojo arheološko ekspedicijo na otoku Cipru dosegel pomembno odkritje...

— da je v Livenu, v bližini Bocna, prišlo do živahne diskusije med skupinami delavcev v zvezi z umetniškimi vrtilinami...

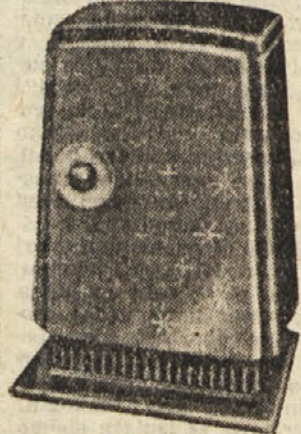
— da bodo na pokopališču v Rapallu postavili spomenik prvemu vsemirskemu potniku — Lurju...

— da se na željo članov novojškega nudističnega združenja gradi nedaleč od New Yorka prvi hotel za nudiste...

— da je znani krojač Angel Litrico, ki je izdelal dve sukni in dve obleki za Nikito Hruščeva...

Zima je tu

Ogreete Vaše mrzle prostore s tekojšim nabavo trajno gorčice peč na drva in premog, ali tekoči in mestni plin ali na elektriko...

Vaša miza naj bo op vsaki priliki posebno ob pomembnih praznikih pripravljena tako, da bodo gostje prijetno iznenadeni...

Kerže

Trst, Piazza S. Giovanni st. 1, tel. 35-019. ki vodi vse novosti na tem področju in Vas spomnja tudi na novodobne pralne stroje, električne likalnike s termostatom...

TRST - UL. Moreri 7 POŽAR ARTEMIO Telefon št. 28 373

TOVORNI PREVOZI tudi v kraje, tudi v inozemstvo

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE LA GORIZIANA

MOTOM 48 CCM DELFINO 160 CCM Zastopnik: MOTO GILERA MOTOM ITALIJANA

Garaja «ROIANO» TRST - UL. Moreri 7 Telefon 35-608

MILAN AMBROŽIČ Elektro-instalacijsko podjetje in TRGOVINA z električnimi predmeti

IMPEXPORT TRST, UL. CICCHONE S. Tel. 38-136, 37-725; teleg.: IMPEXPORT - TRIESTE

IZVAZA: tekstil, kolonialna blaga in raznovrstna stroja

Ribarič Ivan IMPORT • EXPORT VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST - ULICA F. CRISPI 14 - TEL. 93-502 ULICA DELLE MILIZIE 19 - TEL. 96-510

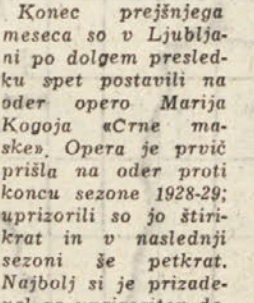
BERT BRECHT

Nedostojna starka

Ko je moj ded umrl, je imela moja stara mati dvainsedemdeset let. Ded je bil lastnik majhne litografske delavnice v nekem badenskem mestu. V njej je z dvema ali tremi tovariši delal vse do svoje smrti. Moja babica, ki ni imela služkinje, je gospodinjila, varovala staro, do sluznje hišo ter kuhala za odrasle in otroke.

in ki je vselej jedla le ostanke drugih, je zdaj jedla v restavraciji! Kmalu zatem je poslovno potovanje privedlo mojega očeta v ta kraj in obiskal je babico. Nasel jo je, ko je pravkar hotela oditi ven. Snela je klobuk in mu pritisla kozarec črnega vina in v kolace. Bila je dobre volje, ne preveč zgovorna, ne molčeča. Popravila je po nas, resda brez posebnega zanimanja, vendar je hotela vedeti, če imajo otroci dovolj jagod. Bila je takšna, kot vselej.

Gospa B., osamljena oseba brez obveznosti in s skromnimi sredstvi, ki pa so zadoščala za dostojno življenje. Prvo življenje je trajalo približno šestdeset let, drugo pa samo dve. Moj oče je izvedel, da si je v zadnjih šestih mesecih privoščila marsikaj, kar je normalnim ljudem tuje. Tako je na primer vstala ob tihem jutru in se sprehajala po braznih mestnih ulicah, ki so takrat pripadale njej sami. In ko je prišel pastor obiskat staro gospo, da bi ji delal družbo v rjeni osamljenosti, ga je povabila — ako lahko verjamejo pripovedovanju — v kino!

Konec prejšnjega meseca so v Ljubljani po dolgem presledku spet postavili na oder opero *Maria Kogoj*, *Črne maske*. Opera je prvič prišla na oder proti koncu sezona 1928-29; uprizarili so jo štirikrat in v naslednji sezoni še petkrat. Najbolj si je prizadeval za uprizaritve dela svojega tržaškega rojaka dirigenta in ravnatelja Opere Mirko Polič. S prvo uprizaritvijo te opere je vsaj posredno povezano tudi ime našega slikarja Augusta Cernigoja, ki je sodeloval v konkuro za insecnatio. On je zavrzel barvane kulise in zelzel postavil konstrukcijo v sredini gledališča. Za scenso rešitev pa se je potoval v tržaški konstruktivist Edward Stepanič (sedaj živi v Beogradu), nato Ferdö Delak, Ivan Cargo, prof. Ivan Vopotic, katerega osnutki so bili končno sprejeti.

silno težko izvedljivo delo. Po letojnji ponovni uprizaritvi *Črni maski* sta napisala kritiki v *Slovenskem poročevalcu* in *Ljudski pravici* dr. Valens Vodusek ter Pavel Šivic. Vodusek pravi v svojem poročilu: Skoraj trideset let je preteklo od krsne uprizaritve te prve moderne slovenske opere. Po nekaj predstavah je delo utonilo v pozabi, najbrž ne nazadnje tudi zato, ker je utonil v mraku boleznin in v pozabi kmalu zatem sam skladatelj. Od prve uprizaritve je ostal tu in tam le še plamenček spomina, spomina na silen celotni vtis *Črni maski*. Po velikem razvoju, ki ga je naše operno gledališče napravilo po osvojitvi, je bila torej skoraj njegova dolžnost, da izkopije te de-

PO SKORAJ TRIDESETLETNEM PRESLEDKU

Marija Kogoj, Črne maske zopet na odru ljubljanske Opere

(Nekaj izvlečkov iz kritik dr. Valensa Voduseka in Pavla Šivica)

stra, ki se silno vtisnijo v spomin, na pr. ob spevu Rosmunda, v stoljni sceni ali še posebej v sceni ob katalofalku z rekviemom. Ta slednja slika se mi zdi po strnjem glasbenem toku v celoti najmočnejši del opere. Ob ločitvi odrske slike od glasbe na zvočnem posnetku — kar se mi zdi za presojno slehernega glasbenodramskega dela dober kriterij — bi se najbrž izkazalo, da nosi edino v tej sliki glasba avtarkično vse izraz

breta od prvih skromnih začetkov tja do Savinovič, uspevanja vrednih uspehov, Kogoj se je lotil popolnoma drugega teksta: drame Andrejeva, ki ji gre značilno mesto v evropskem merilu in ki razvija svojo tragiko na osnovi duševne propasti od glasbe na zvočnem posnetku — kar se mi zdi za presojno slehernega glasbenodramskega dela dober kriterij — bi se najbrž izkazalo, da nosi edino v tej sliki glasba avtarkično vse izraz

ljivost katastrofe. Vendar poslušalec nima od zabeta do konca (z izjemo zaključne druge scene) tistega neizbežnega vtisa, ki prevladuje v romantični in veristični operi na v marsikaterem sodobnem epigonskem delu, da gre skladatelju za kopčenje čutnih učinkov na račun pristnega muzikalnega izraza. In prav v tem je Kogoj nov, velik in napreden. Poštenost, nenarjenost in pristnost te glasbe ogreje bolj kot ganjiva, a cene povzroča občajne operne muzike. Njena resnoba zadržanost pa kaže na to, da je imel mladi Kogoj ne le nesporan talent za oblikovanje glasbenega stavka, ampak dokaj izčiščene poglede na razvoj in vlogo glasbe v sodobni umetnosti.

Kdor hoče biti velik umetnik, mora predvsem veljati kot človek kaj. Ali naj črpa iz votlega in praznega? Kaj naj nam pripoveduje, če mu je tuje vse? Kako naj nam odkriva skrivnosti lepote, če so njegovemu duhu neznan? Le človek večje veljave more biti velik umetnik.

Goviti umetnost se pravi: goviti ljubezen; negovanje ljubezni pa je naše najvišje opravilo.

MARIJ KOGOJ

in to z izredno umetniško silo. Če bi dosegel skladatelj povsod tako koncentracijo in ekonomičnost v izrazu kot v tej sliki, bi se bržkone črne maske postavile dostojno v vrsto velikih del glasbenega ekspresionizma z opero *Wozzeck* Albanu Berga na čelu.

Ko Vodusek ocenjuje izvedbo, se ustavlja pri nosilcu glavne vloge Samu Smerkolju ter pri režiserju Hiniku Leskovecu. Za Smerkolja pravi: V vlogi vojvode Lorenza razpne vso igralško in pevsko kapaciteto do doslej največje širine in intenzivnosti ter tako ustvarja mojstrsko, nepozabno kreacijo, ki spada med naše največje individualne operne stvaritve po osvojitvi.

Na koncu svojega poročila piše Vodusek: Ob koncu predstave se je zgodilo, kar se pripeti samo ob največjih gledaliških dogodkih, da je obinostno do zadnjega poslušalca obstalo pod silnim vtisom prikovanega nekaj minut na svojih mestih. Ali torej ne bi kvalitete dela, ki so se nedvomno pokazale tudi v novi uprizaritvi, kazale na to, da bi se izplačalo s temeljitejšo obdelavo partituro pripravo temu Kogojevemu delu do je večje veljave?

V *Ljudski pravici* je o *Črni maski* poročil Pavel Šivic. Med drugim je napisal: Dotedanja glasbeno-dramska dela se pri nas navezujejo na domorodna ali pravljična, legendarna ali nacionalno-zgodovinska li-

č, ki so bili vsi solisti, ves zbor in ves orkester pri stvari, čeprav jim vloga nudijo zelo skromne prilagoditve za vidno uveljavljanje, so dokaz, da so se zavedali velike kulturne naloge, ki jim je bila naložena. Uspeh pri premieri in nedolžno odobravanje njihovnega napora in zmogljivosti sta zgodovinsko dejstvo, ki ne bo izbrisljivo iz kulturne kronike našega teatra. Režijska storitev H. Leskoveca, problem Kogojev glasbe v Črni maski (ki ga načelna v 2. številki letošnjega opernega gledališkega lista S. Hubad) in interpretacija vojvode Lorenza s strani S. Smerkolja pa so vredni posebne razprave.

Privedeno, s katero so bili vsi solisti, ves zbor in ves orkester pri stvari, čeprav jim vloga nudijo zelo skromne prilagoditve za vidno uveljavljanje, so dokaz, da so se zavedali velike kulturne naloge, ki jim je bila naložena. Uspeh pri premieri in nedolžno odobravanje njihovnega napora in zmogljivosti sta zgodovinsko dejstvo, ki ne bo izbrisljivo iz kulturne kronike našega teatra. Režijska storitev H. Leskoveca, problem Kogojev glasbe v Črni maski (ki ga načelna v 2. številki letošnjega opernega gledališkega lista S. Hubad) in interpretacija vojvode Lorenza s strani S. Smerkolja pa so vredni posebne razprave.

Ivan Mohorič
Zgodovina obrti in industrije v Trzinu
Malo slovenskih krajev se lahko ponaša s tako izčrpno knjigo, ki bi posegala v njegovo zgodovino, kot je knjiga Ivana Mohoriča *Zgodovina obrti in industrije v Trzinu*. Knjigo je letos izdal Mestni muzej v Trzinu, založila pa jo je Državna založba v Ljubljani. Čeprav torej knjiga še ni celotna *Zgodovina Trzina*, je vendar zelo obsežna (skoraj 400 strani) in izčrpna. Ze na zunaj pa lahko presodimo, da je obrt in industrija v zgodovini Trzina na Gorenjskem važna postavka, če je bilo mogoče o njej napisati tako zajetno knjigo.

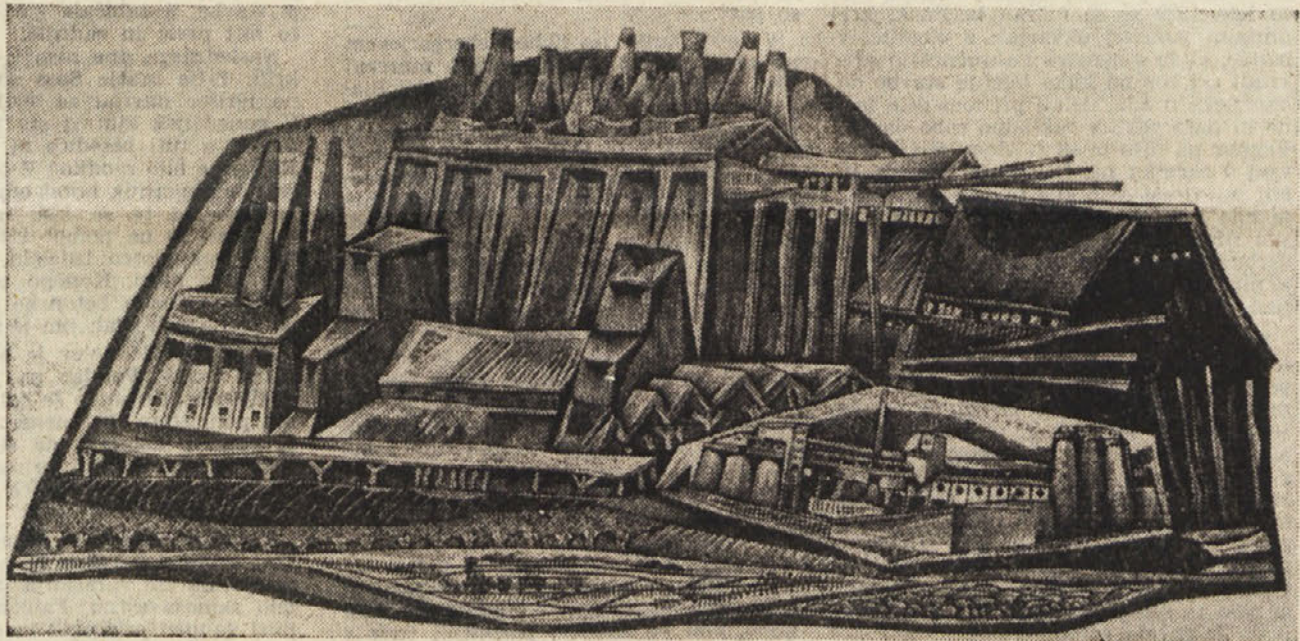
Ivan Mohorič, znani slovenski gospodarski in trgovinski strokovnjak, sedaj znanstvenstvi sodelavec Instituta za politično ekonomijo in sorodne vede ekonomske fakultete univerze, je opravil pri sestavljanju te knjige ogromno delo. In priznati je treba, da mu je uspelo napisati knjigo, ki ne bo zanimala samo Tržičane ali tiste, ki se ukvarja z zgodovino obrti in industrije v Sloveniji, temveč jo bo prav rad prebral vsakdo, ki jo bo dobil v roke.

Glavni del knjige je posvečen zgodovini trziškega železarstva in kovništva, saj so n. pr. sekire in kose še danes cenjeni trziški izdelki, in pa zgodovini tržiškega usnjarstva. Kot že nekoč vsi tujci znan usnjarski izdelki iz Trzina. Avtor nas v naslednjem razvoju te industrije privede do najnovjših dni. Zanimivo je n. pr. poglavje o tem, kako se je vsa ta usnjarska industrija pretokila čez nacistično okupacijo.

V knjigi je nadalje opisana zgodovina rudnika pri Sv. Anu. Izvemo tudi, da je bila včasih v Trzinu razvita obrt preletanja nogavic, ki pa je začela proti koncu prejšnjega stoletja pešati. Posebno poglavje v knjigi je posvečeno še problematiki pogonske energije.

Knjiga je bogato ilustrirana in lepo opremljena. Na slovenskem knjižnem trgu predstavlja nad vse pozitivno postavko.

ŽARKO PETAN

Tranquillo Marangoni: Medtem ko se v Ljubljani se ni zaključila razstava sodobne italijanske grafike, se je že začela (še prejšnji teden) razstava furlanskih metnikov, na kateri imajo svoja dela Anzili, Cilia, Ciussi, Marangoni, Mocchiutti, Pittino, Zecchinato, Zigaina. Tranquillo Marangoni, ki je bil že vključen med razstavljalce sodobne italijanske grafike (s te razstave je gornja slika), ima tudi na drugi razstavi številna dela.

Košček domovine na Montparnassu

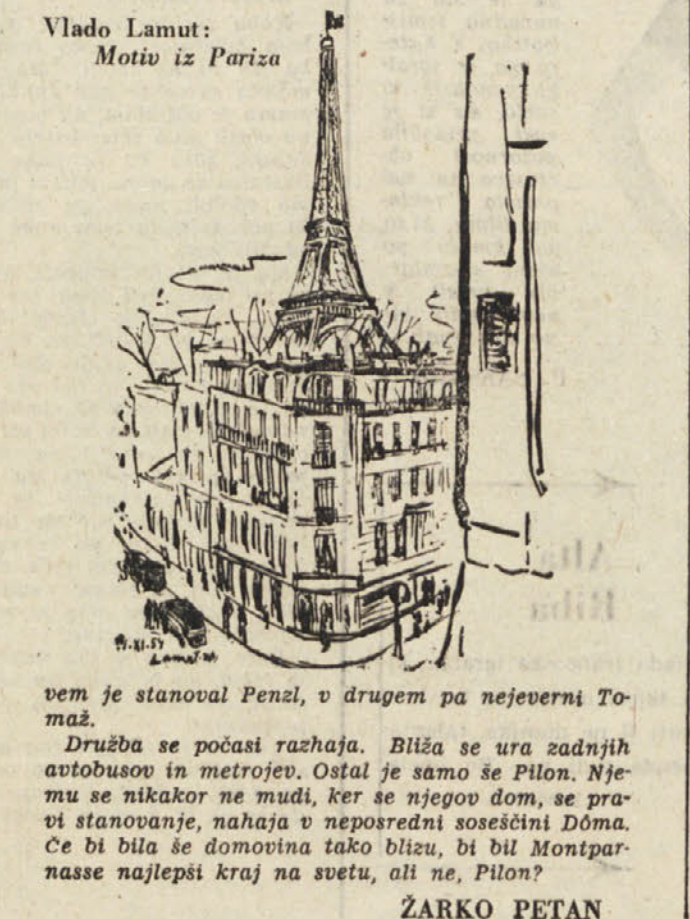
Gre seveda za pariški Parnas, kjer zlepa ne sreča nobene muze. Tistim dekletom, ki se to sprehajajo in se poklicno ukvarjajo z ljubezensko umetnostjo, se to ime kaj malo pouda. Na Parnasu je košček naše domovine, tako rekoč naš pariški dom. Da, dam, in to z veliko začetnico in s stresico nad črko o, simbolom domače hiše, ki pa ima v francoski slovnici povsem drugačen pomen. V domu, oziroma v kavarni Le Dome, malodane sleherni večer zbere okoli mize *«častnega»* slovenskega konzula v Parizu, slikarja Vena Pilona, večja ali manjša družba Slovencev. Tu in tam prisede tudi kakšen gost iz južnih krajev, ki ima sicer domovniško pravico v kavarni Select, ki se nahaja na nasprotnem vogalu. Med obema kavarnama teče pariska Kolpa — Boulevard Montparnasse.

Danes je sobota. Ura je deset zvečer. Zvečer je v Domu živahno. Na terasi sedijo predvsem mladi ljudje. To so študenti, slikarji, umetniki in seveda turisti. Montparnasse obiščejo vsi turisti, kajti vodiči pišejo, da je kraj zbirališče bohemo.

skromni hotelski sobi, zapravi zvečer za beaujoulais. *«Ali ves, da stane tukaj kozarec tega zlahtnega vina prav toliko kot v trgovini en liter,»* ga pouči Pilon. *«Vem,»* odvrne Penzl, *«ampak jaz ne morem vse večer sedeti ob praznem kozarcu, saj nisem Francos.»* Dado mu da prav, in sicer samo tako, da pokima z glavo. Dado je sploh zelo redkobeseden. Morda pa tudi ne razume slovensčine. Njegova domovina je onstran Kolpe. *«Kaj počenja, Dado?»* vpraša Pilon, da ne bi pogovor zamrl. *«Slikam,»* odvrne Dado. *«Še vedno mrtvake, raztelesena trupla in podobne grozote? Ali ne veš, da to ne gre v denar?»* *«Vem, ampak v vojni sem videl preveč takih stvari.»* Mož, ki je zdajci vstopil, je videti nekam znan. Saj to je vendar Stiglic! Z njim sta še dva filmarja, ki v Parizu z veliko žilco zajemata filmsko učnost. To sta mlada režiserja Ostojčič in Velimirovič. Priselici spetljejo pogovor v drugo strugo. Filmsko seveda. Videli so zadnji Clowotov film *«Vohunji»*. Ni jim kdo ve kako všeč, čeprav priznajo, da je imenitno posnet. *«Odlčno je zadeto vzdušje,»* pravi Stiglic. Penzla spomni ta beseda, *«vzdušje»* namreč, na njegov hotel. *«Tudi v mojem hotelu je odlčno vzdušje,»* pravi. *«In to kar celo noč. Vrata se odpirajo in zapirajo, po dolgem hodniku se slišijo drsajoči koraki, posteljne vzmeti škripajo, od nekokod zvoni pridusen smeh in nato spet znova po istem vrstnem redu. Tu in tam potrka kdo na moja vrata in pokaže se glava zamorca, ki zamrma nekaj besed v opravičilo in še izgine.»* *«Kje pa stanuješ?»* se pozanimata nekoči iz družbe. *«V hotelu Montparnasse.»* *«Saj tudi jaz tam stanujem, pa še nikoli nisem videl nobenega zamorca. V kateri sobi spiš?»* *«Številka pet v prvem nadstropju.»* Mučna tišina, ki jo na srečo prekine prihod novince v Parizu, stipendista Kermaunerja. Ta ve novic iz domovine za debelo uro. *«Toda te gotovo že poznate, vsekakor vas bolj zanima, kako se je končala zgodba z zamorci, ali ne?»*

V kavarni na Montparnassu poleg Vena Pilona (na desni) se Izidor Cankar (na levi) in Miha Malec (v sredi).

Vladu Lamut: Motiv iz Pariza. Vem je stanoval Penzl, v drugem pa nejeverni Tomaž. Družba se počasi razhaja. Bliža se ura zadnjih autobusov in metrojev. Ostal je samo še Pilon. Njemu se nikakor ne mudi, ker se njegovo dom, se pravi stanovanje, nahaja v neposredni sosesčini Doma. Če bi bila še domovina tako blizu, bi bil Montparnasse najljepši kraj na svetu, ali ne, Pilon?

Za lepoto in slavo je umrla od gladu

SIMONE SILVA

«Umrla je od gladu, ker je hotela postati filmska igralka...»

Simone Silva ni bila pravzaprav v svetu niti poznana. Še celo v Angliji, kjer je živela, je skorajda niso poznali...

Cepprav gre za tragično smrt uboge mlode žene, ki vam je morda ne opisovali — saj je kronika vsak dan polna takih in podobnih primerov...

Če pa je ženska še slava, kako gleda tedaj svet nanjo? Premnogokrat je ljudem tudi v takih primerih bolj važno njeno privatno življenje...

Tudi to je cena, ki jo mora marsikatera igralka plačevati za slavo in čast. In tudi to je žalostna ugotovitev...

«Zakaj me ne puste v miru? Zakaj jim je važno samo moje privatno življenje in ne pokazuje večje zanimanja za moje ustvarjalno delo...»

P. SASSARD

Alta Ribba

«Lada francoska igralka, ki se skuša uveljaviti. Priljubljenosti ji ne manjka, talenta menda tudi ne...»

POVZROČALA STA SIVE LASE NEMŠKI POLICIJI

Izredno drzni vlomi v banke delo dveh bratov vlomilcev

Brata sta vlamljala pred drugo svetovno vojno in svoje pustolovščine plačala s kroglo v hrbtu

V letih tik pred veliko gospodarsko krizo leta 1929 so se morali berlinski kriminalni policisti ukvarjati z vlomi v banke...

Kot smo omenili, so imeli vlomilci smolo. Petkrat so prišli skoro do cilja, petkrat jim je sporno bilo v zadnjem trenutku...

Decembra istega leta je bila policija spet v alarmu. Tokrat je bila na vrsti nekva banka na Trgu Savigny. Vlom se je izvršil v noči med soboto in nedeljo...

Policija je (tokrat odkrila izvor svedra. Trgovec, ki ga je prodal, se je spomnil, da sta ga kupila pred letom dni dva mladenca...

«Policija je (tokrat odkrila izvor svedra. Trgovec, ki ga je prodal, se je spomnil, da sta ga kupila pred letom dni dva mladenca...»

sljednjo noč čakala, a zaman. Zavohal so past. V neki banki na Schoenebergerjevem nabrežju je bilo v noči pred 6. marcem 1928 nad milijon nemških mark...

Komaj tri tedne pozneje je moral komisar Fabich znova vstati sredi noči in teči s svojimi možmi v Budimpeštansko ulico...

Policija je (tokrat odkrila izvor svedra. Trgovec, ki ga je prodal, se je spomnil, da sta ga kupila pred letom dni dva mladenca...

jima je potem pomagal oditi neopaženo iz stavbe, a zabilca sta mu, da mora to biti prvič in zadnjič.

Naslednjega dne niso v banki nič odkrili. Trije bratje Sass so šli popoldne na igrisce navijati za svojo enajstoročno...

Na glavo vlomilcev je bilo razpisanih 30.000 mark. Vendar pa je obilica namišljenih prid samo še bolj zmešala pojme...

Stegva večera sta brata Sass šla na običajni sprehod. Policisti so jima sledili, Fabich pa je izvršil preiskavo v njihovem stanovanju...

Komisar Fabich ni našel nobenega dokaza proti njima, vendar je prišel resno misliti nanju.

vanju, zlati dolar je bil star spomin, zlatnik za 20 mark pa sta našla v snegu... na Wittenbergovem trgu...

Minili so meseci. V januarju leta 1930 je bil Fabich obveščen o zanimivem odkritju na nekem berlinskem pokopališču...

Bratoma je postalo «vroče» in sta izginila iz Berlina, se zabavala v Parizu, Londonu in Monte Carlu. Zbežala sta na Dansko...

«Zakaj me ne puste v miru? Zakaj jim je važno samo moje privatno življenje in ne pokazuje večje zanimanja za moje ustvarjalno delo...»

Pika piše

Dragi Primorski! Kako se vre veselim, kadar dojo počitnice! Tolko časa je, ko jih nismo imeli...

lili. Oni se vele užljijo, ko mi stijo, da morjo bit zmerom nekdo oni ta prvi povsot in so pole jezni, kadar je kašen bolji, brez da bi mu oni dovolili.

Ben, zdaj se vre zna, da bojo acepat podražali. Filovija bo bol draga in anka voda, gaš in e- letrika. Naš papa je vre rekel, da bomo od zdaj hodili spat ses kokosami. Ma, kako bomo hodili ses kokosami, ko jih nanka nimamo! Jih bomo mogli nar- prvo kupiti. In pole jih bomo mogli imet v kambri. Naš papa je kašen krat forte čuden!

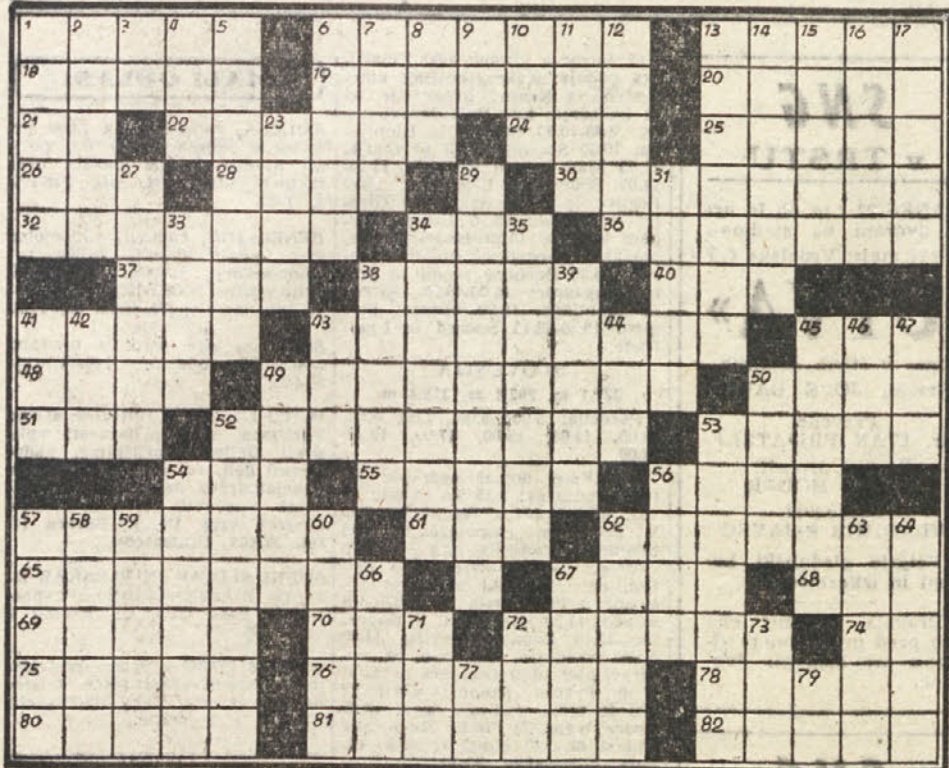
Stric Pept je rekel, da Mokra Cija nima samo reumatizma, ma anka Madron in da zdravnikl nočejo dat prognozo.

Vre sto veselic je imelo našo gledališče do zdaj. Bres tistih ko pridejo anka ses Lubljane. Ma tisti nanka niso tako prid ni ko so naši. Saj je povedal tisti prof ki dela veselicje v slo- venskemu rajju, od tiste veselicje, ko so igrali vse po starem oni teden, da je tisto kokar kašen otrocij vrec. Morbit pa je tako rekel samo zastran invidije!

Dika Klun

Advertisement for HOROSKOP featuring a detailed zodiac chart with 28 signs, their symbols, and corresponding dates from December 23 to January 26.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. ruski šahovski velemejster, 6. ruski pisatelj, 13. telovadna vaja, 18. deli pohištva, 19. opojiti, 20. oblaste sklade, 21. kvar-taski izraz (kraj po it.), 22. ne dolg, 24. vrsta gradiva, 25. področje, 26. pevski glas, 28. paket, 30. do kraja zgoreti, 32. časnikar, 34. vrtnina, 36. majhna sobica, 37. mesto v Severni Afriki, 38. gibljem z glavo v znak pritrjevanja, 40. pritek Drine, 41. cerkveno petje, 43. gorovje v Aziji, 45. črn, 48. vas v Vipavski dolini, 49. nezglajen, nezbrusen, 50. vodni hlapovi, 51. vrsta bolezni, 52. vsak zase, 53. zvest, 54. nemški predlog, 55. plesem, 56. suknjič, 57. kos čemu, 61. reka v Angliji, 62. mnogokotnik, 65. veseloigrski, 67. oblika pomožnega glagola, 68. moško ime, 69. vrsta tiskovine, 70. sila, jakost, 72. suhi, 74. vzklik, 75. pravoslavna cerkevna podoba, 76. starogrške boginje maščevanja, 78. misel, 80. kraško vino, 81. prestopok zoper

čast, 82. potemtakem.

NAVPIČNO: 1. muslimanov sveta knjiga, 2. potrebuje gospodinja, 3. znak za tantal, 4. bajeslovno podzemlje, 5. strup, 6. potrebuje tabornik, 7. zidna prevleka, 8. lošč, 9. znamka italijanskih avtomobilov, 10. kriv, zaviti, 11. šop slame, 12. nasprotje od nizke, 13. obdan z robovi, 14. uradno potrdim verodostojnost, 15. gorila na Vipavskem, 16. izbrana sémenske rastline, 17. železov kršec, 23. mesto v Jordaniji, 27. aktiven, prizadeven, 29. prebivalec pokrajine v Afriki, 31. dvojna sol žveplene kisline, 33. država v Aziji, 34. pozigalec iz bolezne manije, 35. vas pri Murski Soboti, 38. rastlinski škodljivec, 39. lahko (napravim, če hočem), 41. posoda, največkrat pletena, 42. žuželka, 43. obilovanje, 44. zgoden, 45. pisalne proge, 46. časovne enote, 47. zahodnoevropska reka, 49. zbor devetih pevcev, 50. obrtniki, 52. Svetilnik, 3. Faraon, 4. Mesto s sekiro podrt, 53. ne raven,

RESITEV PREJŠNJE UGANKE

VODORAVNO: 1. ata, 4. so-sed, 8. ponton, 10. de, 11. avtomobil, 13. rain, 14. rosa, 15. hartiča, 16. OM, 17. tnek, 18. kino, 20. analiza.

NAVPIČNO: 1. aparat, 2. tovarna, 3. antičen, 4. som, 5. onoraki, 6. Edisona, 7. delamo, 9. ton, 12. bo, 19. iz.

RESITEV REBUSOV

1. Primorski dnevnik, 2. Svetilnik, 3. Faraon, 4. Mesto s sekiro podrt, 53. ne raven,

Iz naših krajev

NEKAJ DROBIŽA Z OBISKA PO DOLINSKI OBČINI

Kaj pravijo ljudje v vaseh od Gročane in Brega do Mačkolj

Letos so pridelali malo sena in vina, olja pa nič - Posledice slavlje v tržaških ladjedelnicah - Boljunčani se še vedno jezijo na kamnolom - V Prebenegu letos še nobenega rojstva, niti poroke

Dolinska občina je po obsegu in številu prebivalstva med največjimi podeželskimi občinami na Tržaškem in Goriškem, saj meri 33 kvadratnih kilometrov in šteje približno 5400 prebivalcev. Pod dolinsko občino spadajo vasi: Gročana, Pešek, Draga, Jezero, Botič, Boršt, Ricmanje, Log, Domjo, Boljunec, Kroglice, Dolina, Prebeneg in Mačkolje. Sedež občine je v Dolini. Vse te vasi imajo vodovod in električno napeljavo: v občini je 7 osnovnih šol, industrijski tečaj in 4 otroški vrtci. Prometne zveze med vasi in z mestom so kolikor toliko zadovoljive, cestno omrežje pa na splošno v dobrem stanju. Prebivalci so večinoma mali posetniki, ki pa si morajo poiskati še postranski zaslužek, da se lahko preživljajo. Veliko je tudi številno delavcev, ki so zaposleni v tržaških ladjedelnicah, pri škedenjskih plavžih, v čistilnici Aquila, v pristanišču in pri drugih manjših podjetjih. Mnogo je še žensk, zlasti v Dolini in Boljuncu, ki si nekaj zaslužijo s pranjem tržaškega perila. To je že stara tradicija v teh krajih. Število brezposelnih dosega skoro 10 odstotkov celotnega prebivalstva, vedno bolj pa občutijo tudi stanovanjsko krizo.

Med Boljunčani

V Boljuncu se ustavim na trgu. Na gorici je pač središče vasi. Tu so trgovine, gostilne, trafika, bencinska črpalnica in finančarji. Blizu sta cerkev in šola, na drugi strani pa kamnolom. Ta presneti boljunjski kamnolom!

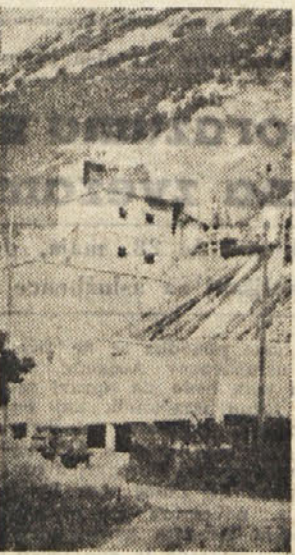
V Borštu

Tudi če se ti mudi, se moraš ustaviti. Ko se pelješ z motorjem ali avtomobilom po strmi, pa vendar dobri poti, v Borštu, se ti zdi, kot da mirno krožiš nad to slikovito pokrajino s helikopterjem. Na levi je Glinščica, tam prilipljena pečica hiš na vršičku - Hrvti - kot vojaška opazovalnica; pa grič z borovci, kjer je bil grad «Na robidni nad Borštom. Ob strani pa se sonči Zabrčec, spodaj strehe borkštanskih hiš, vmes pa je višje železniška proga.

«Kaj je novega v Borštu?»
«Vse po starem. Vino smo že vse prodali; če bi ga imeli več, bi ga lahko še toliko. Pa gre vse iz vasi.»

«Kaj pa zdaj delate?»
«Zmeraj je dosti dela. Cistimo in očistimo trte. Orjemo za krompir, da se zemlja pozimi zrahlja.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Vam še nagaja?»
«Pa še kakot! Ropota, da ti še žumi v ušesih, tudi če grad na vrh Triglavu. Pravi povosel. In nikdar ne veš, kdaj ti lahko priredi kamen na glavo.»

«Vaški hrivci - budomažnež in šaljivec - brije in striže, vmes pa pripoveduje in mi odgovarja.»

«Je kaj veselja v vasi?»
«Za past, za past bo kaj več.»

«Pa zdaj ni prav nič?»
«Je nekaj, je, Poroke kar ena za drugo. Ne vem zakaj, ma so se začeli obeleževati kar po vrsti.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

«Kaj pa mladina?»
«Pripravljajo se za nastop za sv. Anton. Svoj veski. V januarju imamo naš ostri praznik.»

V Prebenegu

Zdaj pa po klanecu navzgor. Mračni se še. Socerbski grad se mi zdi v mraku še večji in bolj pošasten. Mrko gleda v dolino pod seboj.

Tik pri obnemnem bloku zavijem na stransko pot v Prebeneg, bližje gnerdo nad Orespaske dolino, v kateri imajo Prebenožani in Mačkoljani svoje najlepše njive, sadno drevje ter vinograde. Večkrat jim jih je voda poplavila in povzročila precej škode. Zdaj so uredili strugo potoka do meje; treba bi bilo pa tudi odstraniti mejo. Zato bi se morali dogovoriti z jugoslovanskimi oblastmi.

Prebenožani imajo precej svojih njiv pod vasjo. Kamor greš, moraš v klanec. Težavno je. Tudi prati in po vodi so morali do nedavnega po klanecu. Hudo je bilo gospodinjim pozimi in poleti; No, zdaj imajo tudi v Prebenegu vodovod in pralinico.

Hišnih števil je 40, prebivalcev je približno 200. Letos se ni še nobeden poročil niti rodil. Umrla pa sta 54-letni Peter Bandi, po domače «Comblis» in 74-letna Marija Bandi, po domače «pri Cučih».

V klanec srečam traktor. Vozi ga mlad fant, Oral je v dolini ves dan. Pa ni samo ta v vasi. V malem Prebenegu imajo še dva traktorja. To je napredek.

Pridna otroka

Devet let stara Nadja Zavadlav, učenka drugega razreda osnovne šole v Sovodnjah, ki je dobila drugo nagrado goriške pokrajine, dodeljeno najbolj pridnim osnovnosolskim otrokom. Nagrado, ki znaša 10.000 lir, so Nadji dodelili, ker obiskuje šolo z dobrim uspehom, obenem pa se je izkazala tudi doma, kjer pomaga materi in skrbi za brata in sestrico.

Enajstletni Vladimir Klemes, učenec petega razreda osnovne šole v Rupi, je prejel tretjo nagrado goriške pokrajine v znesku 5000 lir. Deček je februarja letos rešil življenje enoletnemu otroku in s tem tvegal svoje, ker je otroka zadnji hip potegnil izpred avtomobila, ki bi ga kmalu povozil. Tudi pri učenju je marljiv in najboljši v razredu.

TRNOVICA

V soboto smo izročili zemlji zemskie ostanke 51-letnega Jožeta Skrka, po domače Dammetovskega. Z njim smo izgubili pridnega delavca, ki se je temeljito razumel na vsako kmečko delo in ga tudi vestno vršil. Domačini in gospodarji iz sosesčine so ga zelo cenili in se nanj zanesli, ker je vsako delo izvršil vestno in pošteno. Pred letom dni pa je oboliel in moral v bolnico. Ker je bil trdnega kova, mu je bolezen le počasi razjedla življenjsko nit.

Pogreba se je udeležilo veliko domačinov in znancev iz sosednjih vasi. Naj počiva v miru in v zemlji, ki mu je bila tako dragocena.

ALBIN BUBNIC

V četrtek je veliko število Brežanov spremlilo v prerani grob Bruna Ivančiča iz Boršta, ki se je bil v ponedeljek ponesrečil z motornim vozilom. Pokojnik je bil znan kot marljiv delavec in zaveden Slovenec, kar je dokazal že kot partizanski borec.

Prebivalstvo Brega nikakor ne more razumeti ravnanja cerkvenih oblasti, ki so pokojnika odpovedale cerkveni pogreb.

Naj mirno počiva v zemlji, za katero je delal in se boril!

PREKLETARREKA

Lepi hlevi v Gročani

O tej vasi, ki se stiska sama zase v najbolj oddaljenem in zakonem kraju dolinske občine, smo zares malo pisali. Prav zaradi tega sem jo najprej obiskal. Vasica ima 29 hišnih števil in 152 prebivalcev. V glavnem se ukvarjajo s kmetijstvom, nekateri pa delajo v Trstu. Tu je najbolj razvita živinoreja, ki prinaša domačinom glavni vir dohodka. V zadnjih letih se je precej olepšalo zunanje lice, uredili so pot po vasi, dobili elektriko in vodotokaj ob vhodu v vas pa za zagledate lepo urejene in moderne hleve. Zdi se mi, da imajo v Gročani sorazmerno največ modernih gnojilniš, razen dveh. V vasi imajo zdaj približno 150 glav goveje živine, mlaka pa še nosijo več v Trst, kot pred leti, ker prihajajo ponj vsak dan s tovornikom. Plačujejo ga po 44 lir liter, kar je vendar pre malo. Živinorejci pravijo, da bi jim ga morali plačevati vsaj po 50 lir, ker je kuma draga, letos pa primanjkuje sena.

V Gročani nimajo vinogradov; le nekaj trt blizu vasi. Pridelajo pa precej krompirja, repe in korenja, kar do-

Kaj je z zakonom za socialno zavarovanje?

Zakon za vzajemno zavarovanje kmetov, ki v ostalih italijanskih pokrajinah velja že tri leta, ni bil še razširjen na naše področje, čeprav je vladni generalni komisar z veliko vneto do sedaj razširil vse italijanske zakone. Zaman so bili vsi dosedanj nastopi predstavnikov strokovnih organizacij ter raznih strank in občinskih svetov. Kakor je znano, je tudi pokrajinski odbornik za kmetijstvo za to stvar posredoval pri vladnem generalnem komisarju, ki je haje obljubil, da bo s menjimi zakon razširil na tržaško področje že v letošnjem letu.

Do konca leta najkajta se niti dva tedna; upravičeno torej naši kmetje pričakujejo, da bo vladni generalni komisar držal svojo obljubo in v teh dneh razširil zakon za socialno zavarovanje kmetov tudi na tržaško področje, in to brez sprememb ter popravkov.

Po Ricmanjih in v Logu

V Ricmanjih so lepo uredili pot do vasi. Zdaj so Ricmanji končno zadovoljni: imajo vod, luč in telefon, po vasi pa ni več blata.

Tudi lepo poslopje za otroški vrtec so letos zgradili. Vse je lepo urejeno, le opreme še ni. Občinska uprava je vključila tudi to postavko v svoj proračun, toda prefektura je črtala. Kaj mislijo? Zakaj pa je zgradba? Nad 20 otrok čaka in matere se jezijo.

Pred župniščem je gruča žensk in otrok. Kakajno in klepetajo. Dve dekletki bi se radi slikali. Stari znanec se mi pritoži, da v društveni gostilni nimajo «Primorskega dnevnika». Prav bi bilo, da bi ga imeli.

To našo staro vas pozna pol sveta zaradi upora proti Francozom in cerkveni oblasti, še najbolj pa Tržačani zaradi njihovega vaškega praznika na Jožefovo. O tem smo že podrobno pisali, zaradi tega nam ne bodo zamerali, če zdaj tako malo.

O Logu bi nekaj več, če bi bilo kaj novega; pa pravijo, da ni nič posebnega. Sredi vasi se podi nekaj dečkov. Rdeče noske imajo, pa jih ne zebe. Na cesti pred gostilno je kmečki voziček; skoraj prazen, le nekaj glav ohrovtva. Osliček očka gospodarja, ki je šel na kvartince. Mimo pridrdrajo vespe, lambrete, tovarnik pa se avtomob.

«matte dosti zvez z mestom?»
«Sedenkrat na dan vozi avtomob v Trst. Pa je predrag. Več od njih gre rajši peš do dacija na trofejbus.»

UREDNIŠTVO: UL. MONTECAPI 41, 6. II. nad. - TELEFON 32-888 IN 94-638 - Poštni predaj 559 - UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 - Tel. 37-338 - Podruž. GORICA: Ul. S. Pelic 1-III. Tel. 33-82 - OGLASI: od 8-12, od 15-18, od 19-21, od 22-24, od 25-26, od 27-28, od 29-30, od 31-32, od 33-34, od 35-36, od 37-38, od 39-40, od 41-42, od 43-44, od 45-46, od 47-48, od 49-50, od 51-52, od 53-54, od 55-56, od 57-58, od 59-60, od 61-62, od 63-64, od 65-66, od 67-68, od 69-70, od 71-72, od 73-74, od 75-76, od 77-78, od 79-80, od 81-82, od 83-84, od 85-86, od 87-88, od 89-90, od 91-92, od 93-94, od 95-96, od 97-98, od 99-100, od 101-102, od 103-104, od 105-106, od 107-108, od 109-110, od 111-112, od 113-114, od 115-116, od 117-118, od 119-120, od 121-122, od 123-124, od 125-126, od 127-128, od 129-130, od 131-132, od 133-134, od 135-136, od 137-138, od 139-140, od 141-142, od 143-144, od 145-146, od 147-148, od 149-150, od 151-152, od 153-154, od 155-156, od 157-158, od 159-160, od 161-162, od 163-164, od 165-166, od 167-168, od 169-170, od 171-172, od 173-174, od 175-176, od 177-178, od 179-180, od 181-182, od 183-184, od 185-186, od 187-188, od 189-190, od 191-192, od 193-194, od 195-196, od 197-198, od 199-200, od 201-202, od 203-204, od 205-206, od 207-208, od 209-210, od 211-212, od 213-214, od 215-216, od 217-218, od 219-220, od 221-222, od 223-224, od 225-226, od 227-228, od 229-230, od 231-232, od 233-234, od 235-236, od 237-238, od 239-240, od 241-242, od 243-244, od 245-246, od 247-248, od 249-250, od 251-252, od 253-254, od 255-256, od 257-258, od 259-260, od 261-262, od 263-264, od 265-266, od 267-268, od 269-270, od 271-272, od 273-274, od 275-276, od 277-278, od 279-280, od 281-282, od 283-284, od 285-286, od 287-288, od 289-290, od 291-292, od 293-294, od 295-296, od 297-298, od 299-300, od 301-302, od 303-304, od 305-306, od 307-308, od 309-310, od 311-312, od 313-314, od 315-316, od 317-318, od 319-320, od 321-322, od 323-324, od 325-326, od 327-328, od 329-330, od 331-332, od 333-334, od 335-336, od 337-338, od 339-340, od 341-342, od 343-344, od 345-346, od 347-348, od 349-350, od 351-352, od 353-354, od 355-356, od 357-358, od 359-360, od 361-362, od 363-364, od 365-366, od 367-368, od 369-370, od 371-372, od 373-374, od 375-376, od 377-378, od 379-380, od 381-382, od 383-384, od 385-386, od 387-388, od 389-390, od 391-392, od 393-394, od 395-396, od 397-398, od 399-400, od 401-402, od 403-404, od 405-406, od 407-408, od 409-410, od 411-412, od 413-414, od 415-416, od 417-418, od 419-420, od 421-422, od 423-424, od 425-426, od 427-428, od 429-430, od 431-432, od 433-434, od 435-436, od 437-438, od 439-440, od 441-442, od 443-444, od 445-446, od 447-448, od 449-450, od 451-452, od 453-454, od 455-456, od 457-458, od 459-460, od 461-462, od 463-464, od 465-466, od 467-468, od 469-470, od 471-472, od 473-474, od 475-476, od 477-478, od 479-480, od 481-482, od 483-484, od 485-486, od 487-488, od 489-490, od 491-492, od 493-494, od 495-496, od 497-498, od 499-500, od 501-502, od 503-504, od 505-506, od 507-508, od 509-510, od 511-512, od 513-514, od 515-516, od 517-518, od 519-520, od 521-522, od 523-524, od 525-526, od 527-528, od 529-530, od 531-532, od 533-534, od 535-536, od 537-538, od 539-540, od 541-542, od 543-544, od 545-546, od 547-548, od 549-550, od 551-552, od 553-554, od 555-556, od 557-558, od 559-560, od 561-562, od 563-564, od 565-566, od 567-568, od 569-570, od 571-572, od 573-574, od 575-576, od 577-578, od 579-580, od 581-582, od 583-584, od 585-586, od 587-588, od 589-590, od 591-592, od 593-594, od 595-596, od 597-598, od 599-600, od 601-602, od 603-604, od 605-606, od 607-608, od 609-610, od 611-612, od 613-614, od 615-616, od 617-618, od 619-620, od 621-622, od 623-624, od 625-626, od 627-628, od 629-630, od 631-632, od 633-634, od 635-636, od 637-638, od 639-640, od 641-642, od 643-644, od 645-646, od 647-648, od 649-650, od 651-652, od 653-654, od 655-656, od 657-658, od 659-660, od 661-662, od 663-664, od 665-666, od 667-668, od 669-670, od 671-672, od 673-674, od 675-676, od 677-678, od 679-680, od 681-682, od 683-684, od 685-686, od 687-688, od 689-690, od 691-692, od 693-694, od 695-696, od 697-698, od 699-700, od 701-702, od 703-704, od 705-706, od 707-708, od 709-710, od 711-712, od 713-714, od 715-716, od 717-718, od 719-720, od 721-722, od 723-724, od 725-726, od 727-728, od 729-730, od 731-732, od 733-734, od 735-736, od 737-738, od 739-740, od 741-742, od 743-744, od 745-746, od 747-748, od 749-750, od 751-752, od 753-754, od 755-756, od 757-758, od 759-760, od 761-762, od 763-764, od 765-766, od 767-768, od 769-770, od 771-772, od 773-774, od 775-776, od 777-778, od 779-780, od 781-782, od 783-784, od 785-786, od 787-788, od 789-790, od 791-792, od 793-794, od 795-796, od 797-798, od 799-800, od 801-802, od 803-804, od 805-806, od 807-808, od 809-810, od 811-812, od 813-814, od 815-816, od 817-818, od 819-820, od 821-822, od 823-824, od 825-826, od 827-828, od 829-830, od 831-832, od 833-834, od 835-836, od 837-838, od 839-840, od 841-842, od 843-844, od 845-846, od 847-848, od 849-850, od 851-852, od 853-854, od 855-856, od 857-858, od 859-860, od 861-862, od 863-864, od 865-866, od 867-868, od 869-870, od 871-872, od 873-874, od 875-876, od 877-878, od 879-880, od 881-882, od 883-884, od 885-886, od 887-888, od 889-890, od 891-892, od 893-894, od 895-896, od 897-898, od 899-900, od 901-902, od 903-904, od 905-906, od 907-908, od 909-910, od 911-912, od 913-914, od 915-916, od 917-918, od 919-920, od 921-922, od 923-924, od 925-926, od 927-928, od 929-930, od 931-932, od 933-934, od 935-936, od 937-938, od 939-940, od 941-942, od 943-944, od 945-946, od 947-948, od 949-950, od 951-952, od 953-954, od 955-956, od 957-958, od 959-960, od 961-962, od 963-964, od 965-966, od 967-968, od 969-970, od 971-972, od 973-974, od 975-976, od 977-978, od 979-980, od 981-982, od 983-984, od 985-986, od 987-988, od 989-990, od 991-992, od 993-994, od 995-996, od 997-998, od 999-1000, od 1001-1002, od 1003-1004, od 1005-1006, od 1007-1008, od 1009-1010, od 1011-1012, od 1013-1014, od 1015-1016, od 1017-1018, od 1019-1020, od 1021-1022, od 1023-1024, od 1025-1026, od 1027-1028, od 1029-1030, od 1031-1032, od 1033-1034, od 1035-1036, od 1037-1038, od 1039-1040, od 1041-1042, od 1043-1044, od 1045-1046, od 1047-1048, od 1049-1050, od 1051-1052, od 1053-1054, od 1055-1056, od 1057-1058, od 1059-1060, od 1061-1062, od 1063-1064, od 1065-1066, od 1067-1068, od 1069-1070, od 1071-1072, od 1073-1074, od 1075-1076, od 1077-1078, od 1079-1080, od 1081-1082, od 1083-1084, od 1085-1086, od 1087-1088, od 1089-1090, od 1091-1092, od 1093-1094, od 1095-1096, od 1097-1098, od 1099-1100, od 1101-1102, od 1103-1104, od 1105-1106, od 1107-1108, od 1109-1110, od 1111-1112, od 1113-1114, od 1115-1116, od 1117-1118, od 1119-1120, od 1121-1122, od 1123-1124, od 1125-1126, od 1127-1128, od 1129-1130, od 1131-1132, od 1133-1134, od 1135-1136, od 1137-1138, od 1139-1140, od 1141-1142, od 1143-1144, od 1145-1146, od 1147-1148, od 1149-1150, od 1151-1152, od 1153-1154, od 1155-1156, od 1157-1158, od 1159-1160, od 1161-1162, od 1163-1164, od 1165-1166, od 1167-1168, od 1169-1170, od 1171-1172, od 1173-1174, od 1175-1176, od 1177-1178, od 1179-1180, od 1181-1182, od 1183-1184, od 1185-1186, od 1187-1188, od 1189-1190, od 1191-1192, od 1193-1194, od 1195-1196, od 1197-1198, od 1199-1200, od 1201-1202, od 1203-1204, od 1205-1206, od 1207-1208, od 1209-1210, od 1211-1212, od 1213-1214, od 1215-1216, od 1217-1218, od 1219-1220, od 1221-1222, od 1223-1224, od 1225-1226, od 1227-1228, od 1229-1230, od 1231-1232, od 1233-1234, od 1235-1236, od 1237-1238, od 1239-1240, od 1241-1242, od 1243-1244, od 1245-1246, od 1247-1248, od 1249-1250, od 1251-1252, od 1253-1254, od 1255-1256, od 1257-1258, od 1259-1260, od 1261-1262, od 1263-1264, od 1265-1266, od 1267-1268, od 1269-1270, od 1271-1272, od 1273-1274, od 1275-1276, od 1277-1278, od 1279-1280, od 1281-1282, od 1283-1284, od 1285-1286, od 1287-1288, od 1289-1290, od 1291-1292, od 1293-1294, od 1295-1296, od 1297-1298, od 1299-1300, od 1301-1302, od 1303-1304, od 1305-1306, od 1307-1308, od 1309-1310, od 1311-1312, od 1313-1314, od 1315-1316, od 1317-1318, od 1319-1320, od 1321-1322, od 1323-1324, od 1325-1326, od 1327-1328, od 1329-1330, od 1331-1332, od 1333-1334, od 1335-1336, od 1337-1338, od 1339-1340, od 1341-1342, od 1343-1344, od 1345-1346, od 1347-1348, od 1349-1350, od 1351-1352, od 1353-1354, od 1355-1356, od 1357-1358, od 1359-1360, od 1361-1362, od 1363-1364, od 1365-1366, od 1367-1368, od 1369-1370, od 1371-1372, od 1373-1374, od 1375-1376, od 1377-1378, od 1379-1380, od 1381-1382, od 1383-1384, od 1385-1386, od 1387-1388, od 1389-1390, od 1391-1392, od 1393-1394, od 1395-1396, od 1397-1398, od 1399-1400, od 1401-1402, od 1403-1404, od 1405-1406, od 1407-1408, od 1409-1410, od 1411-1412, od 1413-1414, od 1415-1416, od 1417-1418, od 1419-1420, od 1421-1422, od 1423-1424, od 1425-1426, od 1427-1428, od 1429-1430, od 1431-1432, od 1433-1434, od 1435-1436, od 1437-1438, od 1439-1440, od 1441-1442, od 1443-1444, od 1445-1446, od 1447-1448, od 1449-1450, od 1451-1452, od 1453-1454, od 1455-1456, od 1457-1458, od 1459-1460, od 1461-1462, od 1463-1464, od 1465-1466, od 1467-1468, od 1469-1470, od 1471-1472, od 1473-1474, od 1475-1476, od 1477-1478, od 1479-1480, od 1481-1482, od 1483-1484, od 1485-1486, od 1487-1488, od 1489-1490, od 1491-1492, od 1493-1494, od 1495-1496, od 1497-1498, od 1499-1500, od 1501-1502, od 1503-1504, od 1505-1506, od 1507-1508, od 1509-1510, od 1511-1512, od 1513-1514, od 1515-1516, od 1517-1518, od 1519-1520, od 1521-1522, od 1523-1524, od 1525-1526, od 1527-1528, od 1529-1530, od 1531-1532, od 1533-1534, od 1535-1536, od 1537-1538, od 1539-1540, od 1541-1542, od 1543-1544, od 1545-1546, od 1547-1548, od 1549-1550, od 1551-1552, od 1553-1554, od 1555-1556, od 1557-1558, od 1559-1560, od 1561-1562, od 1563-1564, od 1565-1566, od 1567-1568, od 1569-1570, od 1571-1572, od 1573-1574, od 1575-1576, od 1577-1578, od 1579-1580, od 1581-1582, od 1583-1584, od 1585-1586, od 1587-1588, od 1589-1590, od 1591-1592, od 1593-1594, od 1595-1596, od 1597-1598, od 1599-1600, od 1601-1602, od 1603-1604, od 1605-1606, od 1607-1608, od 1609-1610, od 1611-1612, od 1613-1614, od 1615-1616, od 1617-1618, od 1619-1620, od 1621-1622, od 1623-1624, od 1625-1626, od 1627-1628, od 1629-1630, od 1631-1632, od 1633-1634, od 1635-1636, od 1637-1638, od 1639-1640, od 1641-1642, od 1643-1644, od 1645-1646, od 1647-1648, od 1649-1650, od 1651-1652, od 1653-1654, od 1655-1656, od 1657-1658, od 1659-1660, od 1661-1662, od 1663-1664, od 1665-1666, od 1667-1668, od 1669-1670, od 1671-1672, od 1673-1674, od 1675-1676, od 1677-1678, od 1679-1680, od 1681-1682, od 1683-1684, od 1685-1686, od 1687-1688, od 1689-1690, od 1691-1692, od 1693-1694, od 1695-1696, od 1697-1698, od 1699-1700, od 1701-1702, od 1703-1704, od 1705-1706, od 1707-1708, od 1709-1710, od 1711-1712, od 1713-1714, od 1715-1716, od 1717-1718, od 1719-1720, od 1721-1722, od 1723-1724, od 1725-1726, od 1727-1728, od 1729-1730, od 1731-1732, od 1733-1734, od 1735-1736, od 1737-1738, od 1739-1740, od 1741-1742, od 1743-1744, od 1745-1746, od 1747-1748, od 1749-1750, od 1751-1752, od 1753-1754, od 1755-1756, od 1757-1758, od 1759-1760, od 1761-1762, od 1763-1764, od 1765-1766, od 1767-1768, od 1769-1770, od 1771-1772, od 1773-1774, od 1775-1776, od 1777-1778, od 1779-1780, od 1781-1782, od 1783-1784, od 1785-1786, od 1787-1788, od 1789-1790, od 1791-1792, od 1793-1794, od 1795-1796, od 1797-1798, od 1799-1800, od 1801-1802, od 1803-1804, od 1805-1806, od 1807-1808, od 1809-1810, od 1811-1812, od 1813-1814, od 1815-1816, od 1817-1818, od 1819-1820, od 1821-1822, od 1823-1824, od 1825-1826, od 1827-1828, od 1829-1830, od 1831-1832, od 1833-1834, od 1835-1836, od 1837-1838, od 1839-1840, od 1841-1842, od 1843-1844, od 1845-1846, od 1847-1848, od 1849-1850, od 1851-1852, od 1853-1854, od 1855-1856, od 1857-1858, od 1859-1860, od 1861-1862, od 1863-1864, od 1865-1866, od 1867-1868, od 1869-1870, od 1871-1872, od 1873-1874, od 1875-1876, od 1877-1878, od 1879-1880, od 1881-1882, od 1883-1884, od 1885-1886, od 1887-1888, od 1889-1890, od 1891-1892, od 1893-1894, od 1895-1896, od 1897-1898, od 1899-1900, od 1901-1902, od 1903-1904, od 1905-1906, od 1907-1908, od 1909-1910, od 1911-1912, od 1913-1914, od 1915-1916, od 1917-1918, od 1919-1920, od 1921-1922, od 1923-1924, od 1925-1926, od 1927-1928, od 1929-1930, od 1931-1932, od 1933-1934, od 1935-1936, od 1937-1938, od 1939-1940, od 1941-1942, od 1943-1944, od 1945-1946, od 1947-1948, od 1949-1950, od 1951-1952, od 1953-1954, od 1955-1956, od 1957-1958, od 1959-1960, od 1961-1962, od 1963-1964, od 1965-1966, od 1967-1968, od 1969-1970, od 1971-1972, od 1973-1974, od 1975-1976, od 1977-1978, od 1979-1980, od 1981-1982, od 1983-1984, od 1985-1986, od 1987-1988, od 1989-1990, od 1991-1992, od 1993-1994, od 1995-1996, od 1997-1998, od 1999-2000, od 2001-2002, od 2003-2004, od 2005-2006, od 2007-2008, od 2009-2010, od 2011-2012, od 2013-2014, od 2015-2016, od 2017-2018, od 2019-2020, od 2021-2022, od 2023-2024, od 2025-2026, od 2027-2028, od 2029-2030, od 2031-2032, od 2033-2034, od 2035-2036, od 2037-2038, od 2039-2040, od 2041-2042, od 2043-2044, od 2045-2046, od 2047-2048, od 2049-2050, od 2051-2052, od 2053-2054, od 2055-2056, od 2057-2058, od 2059-2060, od 2061-2062, od 2063-2064, od 2065-2066, od 2067-2068, od 2069-2070, od 2071-2072, od 2073-2074, od 2075-2076, od 2077-2078, od 2079-2080, od 2081-2082, od 2083-2084, od 2085-2086, od 2087-2088, od 2089-2090, od 2091-2092, od 2093-2094, od 2095-2096, od 2097-2098, od 2099-2100, od 2101-2102, od 2103-2104, od 2105-2106, od 2107-2108, od 2109-2110, od 2111-2112, od 2113-2114, od 2115-2116, od 2117-2118, od 2119-2120, od 2121-2122, od 2123-2124, od 2125-2126, od 2127-2128, od 2129-2130, od 2131-2132, od 2133-2134, od 2135-2136, od 2137-2138, od 2139-2140, od 2141-2142, od 2143-2144, od 2145-2146, od 2147-2148, od 2149-2150, od 2151-2152, od 2153-2154, od 2155-2156, od 2157-2158, od 2159-2160, od 2161-2162, od 2163-2164, od 2165-2166, od 2167-2168, od 2169-2170, od 2171-2172, od 2173-2174, od 2175-2176, od 2177-2178, od 2179-2180, od 2181-2182, od 2183-2184, od 2185-2186, od 2187-2188, od 2189-2190, od 2191-2192, od 2193-2194, od 2195-2196, od 2197-2198, od 2199-2200, od 2201-2202, od 2203-2204, od 2205-2206, od 2207-2208, od 2209-2210, od 2211-2212, od 2213-2214, od 2215